

УДК 021.1:316.42](100+477)
DOI 10.32461/2409-9805.4.2020.227084.

Цитування:

Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Бібліотека як соціокультурний публічний простір: трансформаційні зміни. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 24–31.

Kuzmenko O., Zagumenna V. (2020). Library as sociocultural public space in conditions of transformation. *Library science. Record Studies. Informology*. 4, 24–31 [in Ukrainian].

Кузьменко Олена Ігорівна,
кандидат історичних наук, доцент,
докторантка кафедри культурології
та інформаційних комунікацій
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
totalnost18@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4954-2815>

Загуменна Віра Вікторівна,
кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри культурології
та інформаційних комунікацій
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
vzagumenna@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-4238-890X>

БІБЛІОТЕКА ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР: ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ

Мета роботи – показати роль та можливості бібліотек у задоволенні постійно зростаючих інформаційних потреб користувачів, а також відповідність бібліотечної діяльності новим викликам сучасного інформаційного суспільства. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні загальнонаукових та спеціальних методів, а саме: аналітико-синтетичної переробки інформації, логічного та системного підходів, термінологічного, історичного методів, а також порівняння та взаємозв'язку теорії і практики. **Наукова новизна** роботи полягає в розширенні уявлень про роль бібліотек та їх впливу на розвиток сучасного інформаційного суспільства **Висновки**. Сучасні бібліотеки трансформуються та розвиваються разом із суспільством, беручи на себе роль інформаційних, культурних, просвітницьких, соціальних та громадських центрів. Активному поширенню досвіду трансформації бібліотек з конкретним читацьким призначенням, диференціацією напрямів сприяє пошук нових методів та форм соціокультурної діяльності бібліотек в Україні. Серед них – реалізація проєктів чотирьохпросторової моделі діяльності публічної бібліотеки, цифрової освіти «Публічні бібліотеки як хаби для активних громадян» та ін. Бібліотеки створюють умови для самореалізації користувачів, їхнього спілкування, повноцінного проведення дозвілля тощо. Саме в бібліотеці громадяни можуть навчатися впродовж усього життя, здобуваючи знання і необхідні навички, використовуючи як ресурси конкретної бібліотеки так і відкриті онлайн ресурси та сервіси.

Ключові слова: бібліотека; соціокультурна діяльність; трансформація; інформаційні потреби користувачів; громада; громадянське суспільство.

Kuzmenko Olena,

Doctor of Philosophy in Historical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Cultural Studies and Informational Communications
National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Zagumenna Vira,

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of
Cultural Studies and Information Communications Department
National Academy of Culture and Arts Management

LIBRARY AS SOCIOCULTURAL PUBLIC SPACE IN CONDITIONS OF TRANSFORMATION

The purpose of the article is to show the role and capabilities of libraries in meeting the constantly growing information needs of users, as well as the compliance of library activities with the new challenges of the modern information society. The methodology consists of the use of general scientific and special methods, namely: analytical and synthetic processing of information, logical and systematic approaches, terminological and historical methods, as well as comparison and interrelation of theory and practice. The scientific novelty of this work lies in the expansion of ideas about the role of libraries and their influence on the development of modern information society. Conclusions. Modern libraries are transforming and developing together with society, taking on the role of information, cultural, educational, social, and community centers. The active dissemination of the experience of transformation of libraries with a specific readership, differentiation of areas is facilitated by the search for new methods and forms of socio-cultural activities of libraries in Ukraine. Among them, there is a realization of the four-dimensional model of public library activity; conceptual model of a flexible library; digital education project «Public libraries as hubs for active citizens» and many others. Libraries create conditions for self-realization of users, their communication, full-fledged leisure, etc. It is in the library that citizens can learn throughout their lives, gaining the knowledge and skills needed, using both the resources of a particular library and open online resources and services.

Key words: library; socio-cultural activity; transformation; informational needs of users; public; civil society.

Актуальність теми дослідження. Трансформаційні зміни, що відбуваються сьогодні у суспільно-політичному, соціально-економічному та культурному житті держави, впливають на роль бібліотек у суспільстві, ставлять перед ними нові завдання, викликають необхідність інноваційної діяльності, стимулюють до пошуку сучасних форм і методів обслуговування різних груп користувачів, нових шляхів і засобів функціонування, організації нових взаємовідносин з громадою.

Діяльність бібліотеки часто представлена її загальновідомими традиційними функціями: формування та зберігання документів, забезпечення до них доступу, тобто обслуговування користувачів, масова робота і т. ін. Наразі дуже важливо відійти від такого трактування завдань бібліотеки і спробувати до-

слідити її діяльність у соціокультурному контексті. Адже це більше, ніж просто заклад, де надаються відповідні послуги.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемам соціокультурної діяльності бібліотек присвячені праці вітчизняних науковців: Н. Захарової, С. Кирій, Л. Лупіки, О. Матвійчук, О. Печеної, Т. Середи, Т. Сидоренко, Н. Солонської, І. Цуріної та ін.

Різні аспекти трансформації бібліотечної діяльності розглядалися в працях відомих дослідників бібліотечно-інформаційної справи: О. Башун, В. Горового, С. Горової, Т. Монько, О. Сербіна, А. Чачко та багатьох інших. Питанням трансформації наукової бібліотеки через еволюцію її структури та функцій приділяли увагу Т. Вилегжаніна, О. Воскобойнікова, В. Жукова, О. Оніщенко, В. Пашкова та інші дослідники.

Саме в цих працях висвітлено багатоаспектні наукові напрацювання та практичний досвід щодо трансформації бібліотек України в сучасних умовах. Ці розвідки актуальні для дослідження аналізованої проблеми та є підґрунтям для визначення подальших перспектив розвитку бібліотеки як соціокультурного публічного простору.

Мета дослідження – показати роль та можливості бібліотек у задоволенні постійно зростаючих інформаційних потреб користувачів, а також відповідність бібліотечної діяльності новим викликам сучасного інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні бібліотека робить вагомий внесок у життя суспільства і є включеною у суспільну діяльність як соціальна інституція. Вона забезпечує прямий і постійний доступ до інформаційних джерел на різних носіях і для різних категорій користувачів. В умовах обмежених можливостей для придбання книг, інших носіїв інформації бібліотеки стають єдиним джерелом доступу для малозабезпечених категорій громадян, відкривають можливість задоволення наукових та освітніх інтересів, професійних потреб, культурного дозвілля.

Вивчення літературних джерел показує, що термін «трансформація» отримав розповсюдження у бібліотечній теорії і використовується у різному контексті як синонім слів «зміна», «перебудова», «перетворення». Трансформація бібліотеки розглядається як сукупність інноваційних процесів з поступовою модернізацією функціональних, структурних, управлінських, фінансово-економічних та інших компонентів [1, 6].

Бібліотеки трансформуються відповідно до історичного періоду розвитку суспільства та відповідних соціокультурних змін. Серед соціокультурних процесів, в яких бере участь бібліотека, можна виокремити такі, як акумуляція соціально вагомих знань і управління ними, соціокультурна комунікація та розповсюдження культурного надбання людства, виробництво нового знання і соціально-історичне репродукування культурних форм [5, 4].

Трансформація бібліотек неминуче спричинила зміну їх простору, структури, інтер'єру, дизайну. Відвідувачі бібліотеки

сьогодні хочуть бачити не тільки нові книги, журнали, сучасну техніку, а й затишний, комфортний, відкритий інформаційний простір, в якому приємно знаходитися, почувати себе зручно і затишно. Сучасна бібліотека одночасно має виходити за межі свого фізичного простору, конструювати на своїх майданчиках і поза ними багатоаспектний комунікативний простір, у котрому активна роль належить її користувачам як учасникам практик культурного діалогу [3, 4].

Раніше акцент робився на планування і будівництво бібліотечних приміщень, сьогодні здійснюється орієнтація на концепцію відкритого бібліотечного простору. Саме простір здатний формуватися, змінюватися і розвиватися у рухомих межах, саме простір об'єднує матеріальне, технологічне та соціальне, традиційне та інноваційне. Публічний простір дає можливість акумулювати в собі різні види діяльності, поєднувати реальне і віртуальне, фізичне та інтелектуальне, стабільність і спонтанність, комунікативні аспекти і усамітнення.

У цьому контексті публічна бібліотека розглядається як основний елемент бібліотечної системи, культурно-освітній заклад, що об'єднує мережу загальнодоступних бібліотек країни, які надають широкий спектр послуг для різної категорії користувачів. Публічні бібліотеки серед перших включилися в трансформацію інформаційного середовища та почали розробляти нові технології бібліотечно-інформаційного обслуговування [9, 90].

Завдання публічних бібліотек полягає у тому, щоб систематично працювати з громадянами на основі вивчення, обліку і задоволення різноманітних потреб громадян; постійно приділяти увагу подальшому розширенню аудиторії користувачів; розвивати роботу з популяризації своїх фондів і реклами послуг; перетворюватися з пасивного місця збереження фондів на більш активний простір для нахнення та взаємодії громади.

У відповідь на зміни у потребах користувачів протягом останнього часу відбувалася трансформація у бібліотечному сервісі. Поряд із документним і фактографічним з'явилося концептографічне і знаннєве обслуговування. Як відображення взаємодії користувача з бібліотекою (моделі гнучкої бібліотеки) є ви-

будований навколо бібліотечно-інформаційних ресурсів «бібліотечний сервіс», який під впливом розвитку технологій і клієнтських потреб слідом за бібліотечним простором набуває гнучкості за рахунок розширення номенклатури бібліотечних продуктів і послуг [4, 19].

Сьогодні необхідне переосмислення моделі вибудовування комунікації між бібліотекою і користувачем, включеності читача у формування та управління якістю послуг. Користувачі можуть допомогти разом змінювати бібліотеку, зробити її найбільш привабливою, бо саме вони знають краще, чого очікують сьогодні від бібліотеки; користувачі і саме життя можуть підказати, що слід змінити [6, 50].

Соціокультурна діяльність бібліотеки увібрала в себе багаторічні духовні бібліотечні традиції. Виклики сучасного інформаційного суспільства вимагають від неї забезпечення обміну знаннями, виконання функцій центру соціальних комунікацій та культурно-освітнього простору.

Сьогодні бібліотека не просто забезпечує доступ до необхідної інформації – це важливий соціокультурний центр, серед основних завдань якого є формування світогляду, сприяння інтелектуальному та морально-естетичному розвитку суспільства, і загалом, підвищення рівня життя громадян різних соціальних груп. Важливо показати суспільству і громаді, що бібліотеки здатні допомогти людині досягти своєї мети в житті. Публічні бібліотеки можуть і повинні бути вбудовані у місцеві громади. І саме бібліотеки мають бути лідерами в цих спільнотах. Все це сприятиме створенню позитивного образу бібліотеки у суспільстві.

Акцентуючи основну свою увагу на задоволенні запитів і потреб користувачів, бібліотеки залишаються творчим, відкритим, безпечним середовищем для усебічного розвитку громадян. У книгозбірнях впроваджують і шукають нові форми обслуговування, нові послуги [7, 29]. Серед них: відкритий доступ до цифрових колекцій, віртуальні виставки, онлайн-екскурсії та презентації, дистанційні форми навчання тощо.

Одночасно відбувається медіатизація бібліотечного середовища, коли медіатеки стають структурними підрозділами бібліотек і розглядається як фонд навчальних і методич-

них матеріалів, що складаються з відеофільмів, звукозаписів, комп'ютерних презентацій тощо.

Прикладом може слугувати діяльність публічних бібліотек Австралії, яка найчастіше асоціюється з поняттям «інформаційна та медіа-грамотність». На відміну від закладів освіти, де школярі та студенти можуть також отримати знання з основ кіномистецтва, журналістики, реклами, навчитися створювати медіатексти, бібліотеки здебільшого займаються різними питаннями комп'ютерної грамотності, використанням цифрових технологій, впровадженням електронних послуг для громадян тощо [12, 29].

Як приклад мультифункціонального культурного центру можна навести бібліотеку *Oodi* (з фінської – «Ода»), яку торік відкрили в Гельсінкі (2019) напередодні Дня незалежності Фінляндії, яка облаштована для роботи, навчання, творчості, спілкування з друзями. Тут розташовані робочі кімнати, кімнати для зібрань, ігротеки, класи для вивчення мови для мігрантів, майстерні з 3D-принтерами тощо. Перший поверх являє собою справжній громадській простір, задуманий як місце зустрічей. Тут є просторий хол з диванами і кріслами, де можна сісти з ноутбуком або іншим гаджетом; великий зал-трансформер, призначений для проведення лекцій; майстерні з 3D-принтерами тощо. На другому поверсі розміщено відділ самостійної роботи: читальні зали, опен-спейс і окремі кабінети, де, за задумом, будь-який відвідувач може знайти собі заняття до душі та ін.

Деякі фінські бібліотеки мають спеціальні кімнати звукозапису, в яких будь-хто охочий за попереднім замовленням може записати відео, пісню, подкаст. Також існують кімнати або окремі зони для перегляду фільмів, ігрові кімнати, кімнати віртуальної реальності тощо. Кожна бібліотека має спеціальні колекції аудіодисків та платівок, а також звуконепрохідливі зони для прослуховування музики [10].

У практиці роботи бібліотек Німеччини існує практика проведення бібліотечних форумів для читачів. На цих зібраннях розглядаються питання роботи бібліотек, обговорюються політичні проблеми. На такі форуми запрошуються політичні діячі, оглядачі, коментатори.

У місті Глівіце (Польща) родзинкою міської публічної бібліотеки є «Бібліофорум» – філія у торговельному центрі «Форум». Відвідування активізується завдяки різноманітним заходам: іграм, мистецьким майстерням, зустрічам з мандрівниками, зустрічам та заняттям для людей похилого віку, навчанням, спеціальним заходам для молоді та дітей (зокрема з робототехніки), дискусійним і літературним клубам, акціям, виставкам та вернісажам.

Активному поширенню досвіду трансформації бібліотек з конкретним читацьким призначенням, диференціацією напрямів сприяє пошук нових методів та форм соціокультурної діяльності бібліотек в Україні. Мова йде про ділові бібліотеки, бібліотеки-салони, бібліотеки-музеї, бібліотеки духовної літератури, бібліотеки як центри національної культури, центри дозвілля молоді, бібліотеки-театри, центри сучасного бестселера, бібліотеки-хаби тощо.

У Національній бібліотеці України ім. Ярослава Мудрого (НБУ ім. Ярослава Мудрого) в 2009 році було створено самостійний відділ соціокультурної діяльності, основними напрямками роботи якого визначено інформаційно-розвиваючий, культурно-просвітницький, релаксаційний та творчий із застосуванням як традиційних, так і інноваційних форм.

НБУ ім. Ярослава Мудрого оцифровує власні паперові фонди та пропонує їх користувачам через свою сторінку на вебсайті та повноцінну цифрову (електронну) бібліотеку, зокрема «Культура України» (<https://elib.nlu.org.ua>) та ін. Працівники Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва постійно вивчають і враховують потреби та інтереси людей поважного віку. Для них формуються тематичні полиці «Книжкова полиця наших прабабусь», «Перечитайте цю книгу», «А ви читачі?». Враховуючи, що ця категорія користувачів має вільний час, який вони можуть присвятити власним хобі, в бібліотеці проводять інформаційні години: «Я і мої рятівні сотки», «Фітотерапія і наше здоров'я», «Як правильно збирати лікарські трави», «Вітамінні весь рік» тощо, організують презентацію виробів декоративно-прикладного мистецтва, зроблених цією категорією читачів та багато ін. (<https://library.vn.ua/pro-biblioteku>).

Цифрове середовище робить діяльність бібліотек більш динамічною, доступною для значної кількості користувачів, як реальних, так і потенційних, відкриває можливості для подальшого розвитку. Воно зумовило появу в діяльності сучасних бібліотек нових функцій. Тепер вони мають бути й навігаторами мережевих ресурсів, менеджерами контенту, редакторами сайтів, консультантами щодо роботи в соціальних мережах, організаторами інтерактивного спілкування, фахівцями з адвокації тощо.

У контексті цифрової трансформації слід відзначити проект цифрової освіти «Публічні бібліотеки як хаби для активних громадян», що реалізується Progress Foundation за підтримки Black Sea Trust of Regional Cooperation (Чорноморський траст регіонального співробітництва) з 21 січня 2020 р. У проекті беруть участь шість бібліотек з України, Румунії та Республіки Молдова. Проект спрямований на підтримку публічних бібліотек та громадських організацій задля створення публічних просторів у бібліотеках, які сприятимуть навчанням та практиці активного громадянства (<https://ula.org.ua/news/4708-khab-bibliotechnykh-innovatoriv-occupy-library-innovators-hub-krashchi-praktyku-vid-ukrainy>). У 2021 році планується створити інтернет-простір, де планують відобразити кращі ініціативи спільної роботи бібліотек зі Східної Європи та Чорноморського регіону з громадськими та неурядовими організаціями задля покращення своїх громад.

Реформа якісної перебудови бібліотек ОТГ у зв'язку з децентралізацією в Україні спонукала до пошуку нової моделі задоволення різноманітних освітніх, комунікаційних, культурно-дозвіллевих потреб своїх громадян та ін.

У 2010 році Центром досліджень культурної політики Королівської школи бібліотечних та інформаційних наук при Копенгагенському університеті була запропонована модель діяльності публічної бібліотеки «Чотири простори», яка, як ніколи, є сьогодні актуальною для розбудови громадянського суспільства в Україні. До впровадження в публічних бібліотеках України данську модель адаптували експерти ВГО Українська бібліотечна асоціація, Національної бібліотеки України

імені Ярослава Мудрого та дизайнери студії Arcite. Фахівці розробили концепцію дизайну та наповнення чотирьох просторів сучасної бібліотеки: навчання, натхнення, зустрічей та подій, які сьогодні реалізують бібліотеки в різних регіонах України.

Базовими елементами функціонування «простору навчання» в бібліотеці мають бути: актуальні колекції інформаційних ресурсів (бібліотечний фонд); зручне віртуальне освітнє середовище бібліотеки; спеціально обладнаний фізичний простір у приміщенні бібліотеки; послуги бібліотеки, основними з яких є доступ до інформаційних ресурсів на різних носіях, доступ до інтернету, робота зі спеціальним обладнанням, освітні заходи й місця для самостійних занять та ін.

«Простір натхнення» дає користувачам можливість відчувати щось нове або отримати цінний досвід через творчість та історії з літератури, кіно, музики, розваг та ігор, а також участь у різних творчих зустрічах, заходах та майстер-класах. «Простір зустрічей» умовно поділяється на місця для громадських активностей (організованих зустрічей), місця для проведення вільного часу та відпочинку з друзями, місця для пасивного проведення часу. При цьому у кожній з них мають бути передбачені зручності для людей старшого віку, з інвалідністю, батьків з дітьми тощо. «Простори зустрічей» можуть розташовуватися як в окремих приміщеннях (зала, вітальня, веранда), так і розміщуватися у просторі навколо бібліотеки (у дворі чи на прилеглий території, на терасах, на даху) або бути інтегрованими у міське середовище (парки, сквери).

«Простір подій» розрахований на проведення різноманітних заходів, спрямованих на просування брендів, послуг, іміджу за допомогою спеціальних привабливих акцій. Події передбачають залучення якомога ширшого кола користувачів – мешканців громади. Це можуть бути такі події, як публічні звіти перед громадою, виставки робіт місцевих художників, майстрів народної творчості; фотовиставки, квести, конференції, презентації та ін. Представлені простори є мобільними і мультифункціональними й можуть трансформуватися з одного в інший [10].

Ситуація, що склалася у світі у зв'язку з пандемією, стала певним викликом як для суспільства так і для бібліотек. Останні досить швидко адаптувалися до нових умов, використовуючи різноманітні онлайн сервіси, зокрема, відеозаписи різноманітних заходів, лекцій, проведення віртуальних виставок, презентацій книг, вебінарів, круглих столів, тренінгів на відповідних дистанційних платформах та багато інших.

Отже, сучасні бібліотеки трансформуються і розвиваються разом із суспільством, беручи на себе роль інформаційних, культурних, просвітницьких, соціальних та громадських центрів. У змінених соціально-економічних умовах дедалі більше зростає соціальна значущість бібліотек, що стають тими установами, які можуть консолідувати громадськість щодо розв'язання важливих соціальних проблем і беруть участь у становленні громадянського суспільства в Україні.

Наукова новизна роботи полягає в розширенні уявлень про роль бібліотек та їх впливу на розвиток сучасного інформаційного суспільства.

Висновки. Сьогодні бібліотека робить вагомий внесок у життя суспільства, вона є включеною у суспільну діяльність як соціальна інституція. В умовах обмежених можливостей для придбання книг, інших носіїв інформації бібліотеки стають єдиним джерелом доступу для малозабезпечених категорій громадян, відкривають можливість задоволення наукових та освітніх інтересів, професійних потреб, культурного дозвілля. Сучасні бібліотеки трансформуються та розвиваються разом із суспільством, беручи на себе роль інформаційних, культурних, просвітницьких, соціальних та громадських центрів.

Активному поширенню досвіду трансформації бібліотек з конкретним читацьким призначенням, диференціацією напрямів сприяє пошук нових методів та форм соціокультурної діяльності бібліотек в Україні. Серед них реалізація проєктів чотирьохпросторової моделі діяльності публічної бібліотеки, цифрової освіти «Публічні бібліотеки як хаби для активних громадян»; міжнародного проєкту «Твори культуру: бібліотечні інноваційні послуги» та ін.

Бібліотеки створюють умови для само-реалізації користувачів, їхнього спілкування, повноцінного проведення дозвілля тощо. Саме в бібліотеці громадяни можуть навчати-

ся впродовж усього життя, здобуваючи знання і необхідні навички, використовуючи як ресурси конкретної бібліотеки так і відкриті он-лайн ресурси та сервіси.

Список використаних джерел

- 1 Башун О. В. Трансформація універсальної бібліотеки як культурно-інформаційного центру регіону : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 07.00.08; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2001 18 с.
2. Бояринова Оксана. Переосмислення бібліотек URL: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/283-zakonomirnosti-rozvitku-bibliotek-jak-sotsiokulturnih-tsentriv-v-ukrayini.html>. (дата звернення: 27.10.20).
3. Вилегжаніна Т. І. Трансформація функцій публічних бібліотек у реаліях сьогодення // Бібліотечна планета. 2018. № 1. С. 4–5.
4. Гранчак Т. Концептуальна модель гнучкої бібліотеки // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2020. Вип. 6. С. 10–23.
5. Жукова В. Трансформація бібліотеки в інфраструктурі глобального інформаційного суспільства // Бібл. вісник. 2014. № 3. С.3–6.
6. Загуменна В. Бібліотечна справа Данії: нотатки українського бібліотекаря // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 1. С. 48–50.
7. Кузьменко О. Сучасні тенденції розвитку бібліотек як соціокультурних центрів // Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі : мат. III Міжнар. наук. конф., 14 - 16 трав. 2020 р. Київ, 2020. С. 28–30.
8. Матвійчук О. Є. Закономірності розвитку бібліотек як соціокультурних центрів в Україні URL: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/283-zakonomirnosti-rozvitku-bibliotek-jak-sotsiokulturnih-tsentriv-v-ukrayini.html>. (дата звернення: 14.09.20).
9. Сидоренко Т. Перспективні напрями розвитку культурно-просвітницької діяльності публічних бібліотек // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2017. № 1 С. 88–92.
10. Чому публічна бібліотека Ооді стала найкращою бібліотекою у світі URL:<http://www.chytomo.com/chomu-publichna-biblioteka-oodi-stala-najkrashchoiu-v-sviti/> (дата звернення: 19.10.20).
11. Чотири простори бібліотеки: модель діяльності: практичний посібник / автори-укладачі: О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко; Українська бібліотечна асоціація. Київ : ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2020. URL: <https://ula.org.ua/259-publikaciyi/vidannya>. (дата звернення: 05.11.20).
12. Яворська Т. М., Щусь Н. Б. Формування медіа- та інформаційної грамотності у публічних бібліотеках Австралії та Фінляндії // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2019. № 4. С. 38-46.

References

- 1 Bashun O.V. (2001). Transformation of the universal library as a cultural and information center of the region: author. Extended abstract of candidate's thesis [in Ukrainian].
2. Boyarinova Oksana. Rethinking bibliotek. Retrieved from: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/283-zakonomirnosti-rozvitku-bibliotek-jak-sotsiokulturnih-tsentriv-v-ukrayini.html> [in Ukrainian].
3. Vilegzhanina T. I. (2018). Transformation of functions of public libraries in realities of the day. Library planet, 1, 4–5 [in Ukrainian].
4. Granchak T. (2020). Conceptual model of a dull library. Ukrainian Journal of Library and Information Sciences, 6, 10–23 [in Ukrainian].
5. Zhukova V. (2014). Transformation of the library in the infrastructure of the global information support Library Visnik, 3, 3–6 [in Ukrainian].
6. Zagumenna V. (2008). Bibliotechna on the right Dania: notes of the Ukrainian librarian. Library science. Record Studies. Informology, 1, 48–50 [in Ukrainian].
7. Kuzmenko O. (2020). Current trends in the development of libraries as social and cultural centers. The Third International Scientific Conference «Information, communication and management of knowledge in globalized light» (Kyiv, May 14–16, 2020) (pp. 28–30). Sumy: KNUCA [in Ukrainian].

8. Matviychuk O. Є. Laws of development of libraries as social and cultural centers in Ukraine. Retrieved from: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/283-zakonomirnosti-rozvitku-bibliotek-jak-sotsiokulturnih-tsentriv-v-ukrayini.html> [in Ukrainian].

9. Sidorenko T. (2017). Perspective direct development of cultural and educational activities of public libraries Library science. Record Studies. Informology, 1, 88–92 [in Ukrainian].

10. Why the public library of Oodi has become the most beautiful library in the world. Retrieved from: <http://www.chytomo.com/chomu-publiczna-biblioteka-oodi-stala-najkrashchoiu-v-sviti/> [in Ukrainian].

11. Four open spaces of libraries: model of performance: practical book authorization. (2020). O. Boyarinova, O. Bruy, L. Lugova, J. Soshynska, I. Shevchenko. Sumy: Ukrainian Library Association. Retrieved from: <https://ula.org.ua/259-publikaciyi/vidannya> [in Ukrainian].

12. Yavorska T.M., Shchus N.B. (2019). Formation of information literacy media in public libraries in Australia and Finland. Library science. Record Studies. Informology, 4, 38–46 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 08.09.2020

Отримано після доопрацювання 17.09.2020

Прийнято до друку 24.11.2020

УДК 023.4:[025.5:004

DOI 10.32461/2409-9805.4.2020.227085.

Цитування:

Палеха Ю. І., Кобижча Н. І. Документний фонд як показник рівня інформаційної культури бібліотеки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 31–38.

Palekha Yu., Kobyzhcha N. (2020). Documentary fund as a reflection level of information culture of the library. Library science. Record Studies. Informology, 4, 31–38 [in Ukrainian].

Палеха Юрій Іванович,

кандидат історичних наук, доцент,
професор кафедри інформаційно-аналітичної діяльності
та інформаційної безпеки
Національного транспортного університету
paleha_yu@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8060-8590>

Кобижча Наталія Іванівна,

кандидат культурології,
старший викладач кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету культури і мистецтв
shtefanka@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1683-3325>

ДОКУМЕНТНИЙ ФОНД ЯК ПОКАЗНИК РІВНЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ БІБЛІОТЕКИ

Мета роботи. Визначити сутність інформаційної культури бібліотеки, яка відображає створений нею документний фонд як інформаційний продукт, що виступає результатом сукупної діяльності персоналу, починаючи з його моделювання, комплектування та організування, виділити основні складники та проаналізувати рівні інформаційної культури бібліотеки, намітити напрями її вдосконалення в аспекті забезпечення потреб інформаційного суспільства. **Методологія дослідження** полягає у застосуванні культурологічного та системного підходу, загальнонаукових методів пізнання та методу сходження від абстрактного до конкретного. **Наукова новизна** роботи полягає в дослідженні інформаційної культури бібліотеки та її документного фонду як консолідованого